

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer.

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld och trakasserier.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor, men också att kvinnors livsvillkor och livsrum kan variera beroende på etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor även drabbar barn som lever i våldets närhet. Vi vill därför synliggöra barnens situation och bidra till en förbättring av deras livsvillkor.

Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld.

Övergripande synpunkter Socialtjänst

3 Kap

Roks anser att det är bra att socialnämnden fastställer mål och hur målen ska uppnås. Eftersom det i många kommuner är en ideell kvinnojour som står för den större delen av stödet till kvinnor som utsätts för mäns våld, anser Roks att Socialstyrelsen skriver in att socialnämnden ska se till att om det finns en kvinnojour i kommunen så bör den få ett verksamhetsbidrag så att verksamhet kan bedrivas. I 70 % av landets kommuner ges stödet till kvinnor som utsätts för mäns våld av en ideell kvinnojour.

Rutiner

§6 Roks vill att när rutinerna fastställs så bör det skrivas in i rutinerna att nämnden ska se till att skydda barn mot förövaren. Roks vill inte se att förövaren får vårdnad om barnen.

Kartläggning och analys

§7 Roks tycker att det är bra att kommunerna tar fram statistik, genom kartläggning över omfattning och art när det gäller mäns våld mot kvinnor. Data som framkommer ska analyseras ur ett feministiskt könsmaktperspektiv.

Information om socialtjänsten

Allmänna råd

Roks anser att det är viktigt att varje kommun ger alla invånare information om mäns våld mot kvinnor, samt information om vilken hjälp som finns. Om det finns en kvinnojour i kommunen bör det informeras om detta på kommunens hemsida och i tryckt information. Informationen ska vara tillgänglig för alla (olika språk, tryckt, via hemsida och för invånare med funktionsnedsättning).

Stöd och hjälp enligt kap 5

Allmänna råd

Roks vill att frågan om våld alltid ska ställas vid kontakter med socialtjänsten och som en del av anamnesen inom hälso- och sjukvården.

Det är bra att nämnden ser till att alltid ha tillgång till den bästa kunskapen om mäns våld mot kvinnor. Roks menar att en rekommendation till socialnämnden borde vara att anlita kvinnojouren för att få tillgång till den spetskompetens och kunskap som finns där. Kvinnojouren har arbetat med frågor om mäns våld mot kvinnor både teoretiskt och praktiskt i mer än 30 år.

Roks tycker också att det är bra att nämnden har ansvar för att alla kvinnor får stöd och hjälp samt att nämnden speciellt ska beakta kvinnor med speciella behov, som exempelvis funktionsnedsättning och missbruk.

Samverkan

I allt arbete som rör mäns våld mot kvinnor är det viktigt att socialnämnden ser till att det finns en samordning såväl mellan olika delar inom socialtjänsten, som mellan socialtjänst och andra aktörer, för att kvinnorna och barnen får den hjälp de har rätt till. Varje kommun behöver en kvinnofridssamordnare som då har alla de kontakter som behövs med de olika aktörerna. Kvinnofridssamordnartjänsten bör vara finansierad av kommunen som en fast tjänst, och inte vara beroende av tillfällig finansiering.

Nämnden ska se till att när en kvinna och hennes barn får hjälp mot mannens våld så bör alla instanser samverka och det gemensamma målet måste vara säkerhet och skydd för kvinnan och hennes barn. Exempelvis ska inte familjerätten förorda gemensam vårdnad då det förekommit våld mot mamman.

Kvinnojouren är en viktig samverkanspart.

Kompetens

Roks anser att det är mycket viktigt att de som möter kvinnor och barn som utsätts för mäns våld ska ha den kunskap som behövs. Kvinnojourerna delar gärna med sig av sin kunskap och är också väl förtrogna med den forskning som finns. Alla inom socialtjänsten från ekonomihandläggare, bostödjare och vuxenhandläggare till familjerätt ska ha relevant, grundläggande kunskap inom området mäns våld mot kvinnor. Inom varje avdelning bör det även finnas en eller fler socialsekreterare med fördjupad kunskap och kompetens på området.

Utredning av vuxna och barn i vissa fall

§1 Roks anser att det i princip är bra att använda sig av hot- och riskbedömningsinstrument, men det är då viktigt att resultatet då utgör en del i utredningen och inte tillmäts för stort värde. När socialtjänsten använder ett hot- och riskbedömningsinstrument så ska det vara ett standardiserat och vi anser att det också bör vara i samklang med de bedömningsinstrument som polisen använder.

§2 Roks vill betona att alla är barn upp till 18 år.

6 kap Utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnar våld.

När nämnden inleder en utredning om barn som utsätts för våld är det viktigt att de hela tiden har våldet i fokus och därmed också beakta att mamman är utsatt för våld. Kunskap om normaliseringsprocess och om maktobalans på grund av misshandel är mycket viktig när socialtjänsten ska samtala med kvinnan och mannen (exempelvis att vid samtal med familjerätt *alltid* erbjuda mamman enskilt samtal).

Insatser

Roks tycker det är bra att socialnämnden informerar om att kvinnojouren finns för kvinnor och barn som utsatts för våld.

Ekonomiskt bistånd

Allmänna råd

Det är viktigt att de som handlägger ärenden om ekonomiskt bistånd har god kunskap om mäns våld mot kvinnor och att det finns en beredskap att handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd akut. När det uppdagas att klienten är utsatt för misshandel ska ärendet särbehandlas som ett kvinnofridsärende och det ska finnas utrymme att frångå gängse regler.

§2 Roks anser att det är viktigt att kvinnor erbjuds möjlighet till kvinnojoursboende, efter att kvinnan bott på kvinnojouren eller om hon inte behöver bo på en kvinnojour så behövs möjligheter i kommunen att erbjuda bostäder till kvinnorna, när hon lämnar en relation där hon utsätts för våld. Nämnden bör alltså se till att kvinnojouren har en permanent, stabil finansiering så att den kan utföra sin verksamhet med god kvalitet. Vidare bör nämnden se till att kommunen har egna säkra boenden för kvinnorna när de inte längre behöver bo på kvinnojouren.

Om hotet mot kvinnan bedöms som mycket starkt bör det finnas skyddade boenden med bekvämlighet och mer avancerade säkerhetslösningar. Alla kvinnor behöver dock inte den formen av skyddat boende, därför är det viktigt att det finns kvinnojourer där kvinnor erbjuds systematiskt stöd och hjälp.

Alla boenden har inte anställda med specialkompetens kring barn som upplevt våld, så det bör finnas anställda i kommunen som har kunskap om barns behov och vars kompetens kan komma jouren och de barnen tillgodo vid behov.

Insatser till barn

§3 Roks tycker det är mycket bra att barn som utsatts för våld eller bevittnat våld ska få hjälp och stöd. Det är dock viktigt att de som ger stödet och hjälpen samverkar med t ex familjerätt så att alla inblandade arbetar förebyggande och skyddande. Barnen kan behöva skyddas från den förälder/pappan som är förövare, och den förälder/mamman som är utsatt för våld behöver stöd och hjälp för egen del.

Insatser till förövare

§ 4 och 5 Socialnämnden bör problematisera detta med insatser riktade till förövare. Det finns idag inga utvärderingar som entydigt visar på någon god effekt av de insatser som är vanligast. Det är viktigt att brottsliga handlingar polisanmäls. Att fokusera på "behandling" kan också utgöra en risk för kvinnor och barn då dessa kan invaggas i en falsk trygghet om att mannen kommer att förändras. Kvinnornas och barnens säkerhet måste alltid gå före allting annat!

Hälsa och Sjukvården

8 kap Vårdgivarens ansvar

Roks anser att det är bra att vårdgivare ska fastställa rutiner för att utveckla kvaliteten i arbetet med kvinnor och barn som utsatts för våld.

Det är viktigt att alltid ställa frågor om våld när anamneser ställs och att all personal inom hälso- och sjukvård ska ha utbildning i mäns våld mot kvinnor.

Det är också av största vikt att vårdgivaren har kunskap i att dokumentera skador som följd av våld och symptom och tecken på våld.

De olika vårdgivarna bör hitta sätt att samverka för kvinnornas och barnens bästa. De bör också samverka med externa verksamheter som kvinnojouren.

Vård och omvårdnad

§8 Roks betonar vikten av att när vårdgivaren gör en anmälan till socialtjänsten om att ett barn utsatts för våld så är det viktigt att ha kunskap om mäns våld mot kvinnor och se att även mamman kan vara utsatt för våld. Likaså är det viktigt att

hälso- och sjukvården uppmärksammar eventuella barn om det kommer till vårdens kännedom, eller misstanke, att en kvinna som har barn blir misshandlad.

I detta ärende har ordförande Angela Beausang beslutat. Styrelseledamöterna Katinka Ingves och Wiveca Holst har varit föredragande.

Stockholm den 2014-01-20

Angela Beausang
Ordförande Roks